

Asia: VN/9365/2025

## **Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **1. Onko teillä lausuttavaa esityksestä yleisesti?**

Vammaisfoorumi on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme lausuntopyynnöstä.

Vammaisfoorumi ei kannata esitystä työttömyysturvaseuraamusten muuttamisesta. Vammaisfoorumi huomauttaa, että työttömyysetuutta saavien joukko on hyvin heterogeeninen. Työnhakijoissa on valtavasti niitä, joille työllistyminen ei onnistu yrityksistä huolimatta. Näiden työnhakijoiden kohdalla työllistymistä edistäisi paremmin sitä tukevat toimet eivätkä erilaiset etuuksien heikentämiset ja sanktiot. On hyvä muistaa, että moni työtön henkilö on jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa, jossa jo pienikin etuuden viivästyminen tai väheneminen voi aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia valmiiksi haastavaan arkeen. Moni pitkäaikaistyötön kärsii erilaisista terveydellisistä haasteista, jotka saattavat vaikuttaa työ- ja toimintakykyyn ja arjen hallintaan sekä työllistymisvelvoitteiden hoitamiseen ilman että kyseessä olisi välinpitämätön suhtautuminen työllistymiseen tai moitittavaksi tulkittava menettely.

Vammaisfoorumi pitää kohtuuttomana sitä, että työttömyysturva lakkautetaan seitsemäksi päiväksi jo ensimmäisestä laiminlyönnistä. Yksittäinen laiminlyönti voi tapahtua täysin inhimillisistä ja ymmärrettävistä syistä. Lisäksi työnhaun pitkittyessä voi mukana olla myös masennusta tai joidenkin sairauksien kohdalla myös uupumusoireita ja kognitiivisen toiminnan laskua. Myös verkkopalvelun käytön haasteet ja saavutettavuusongelmat voivat aiheuttaa tahattomia laiminlyöntejä esimerkiksi apuvälineiden käyttäjillä.

Hallituksen esitysluonnos tarkoittaisi sitä, että jo alkuhaastatteluun osallistumattomuus olisi peruste työttömyysturvan lakkauttamiselle. Alkuhaastattelu on kuitenkin se tilanne, jossa työvoimaviranomainen voi selittää ymmärrettävästi työnhakijalle tämän työnhaun velvoitteet. Voidaanko olettaa, että työnhakija saa riittävän selkeän ja ymmärrettävän informaation työnhaun velvoitteistaan jo ennen alkuhaastattelua, jos alkuhaastatteluun osallistumattomuudesta voidaan jo rangaista ensimmäisellä kerralla? Vammaisfoorumi kiinnittää huomiota siihen, että esityksen mukaan kaikista muistutuksen saaneista asiakkaista 80 prosenttia ei ole saanut toimintansa vuoksi työttömyysturvaseuraamuksia, eli he ovat muistutuksen saamisen jälkeen menettelleet työttömyysturvalain edellyttämällä tavalla. Muistutus on selkeä tapa varmistaa, että työnhakija on tietoinen velvollisuuksistaan. Vammaisfoorumi esittää, että muistutuskäytännöstä ei luovuttaisi, vaan siirryttäisiin tekstiviestimuistutukseen, joka olisi kustannustehokkaampi ja nopeampi tapa muistuttaa.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo                      Anni Kyröläinen

varapuheenjohtaja   pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

## **2. Onko teillä lausuttavaa säädösehdotuksesta ja sen perusteluista?**

-

## **3. Onko teillä lausuttavaa esityksen vaikutusarvioista?**

Kun työttömiä työnhakijoita on Keha-keskuksen mukaan 313 200 (lisäystä vuodessa 37 900), josta pitkäaikaistyöttömiä 117 300 (lisäystä vuodessa 25 000) voi miettiä, onko tarpeen panostaa toimenpiteeseen, jonka työllisyysarvio on 700 työllisen lisääntyminen. Sanktioihin keskittymisen sijasta saattaisi olla vaikuttavampaa keskittyä työllistymään pyrkivien tukemiseen, työpaikkojen syntymisen edistämiseen sekä kohtaanto-ongelman ratkaisemiseen niillä aloilla, missä kärsitään työvoimapulasta huomioiden myös työtehtävien ja työaikojen mukautusmahdollisuudet.

## **4. Tulisiko työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n soveltamisalaa laajentaa uusiin työnhakijaa etuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin toimiin? Mitä nämä toimet olisivat ja miksi velvoittavuutta tulisi laajentaa niihin? Jos mahdollista, esittäkää myös arvio mahdollisen laajennuksen vaikutuksista.**

Velvoittavia toimia ei ole tarpeen lisätä tilanteessa, jossa työttömyysluvut ovat nykyisen kaltaiset ja avoimien työpaikkojen määrä alle 20 % kaikkien työnhakijoiden määrästä. Sen sijaan palveluissa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllistymiskyvyn ylläpitämiseen erityisesti

terveyden ja toimintakyvyn edistämisen kautta. Alkuvuonna uutisoitiin, että joka kolmas työtön työnhakija on työkyvytön. Pääsy työttömien terveystarkastuksiin, ammatilliseen, lääkinnälliseen ja sosiaaliseen kuntoutukseen tulisi varmistaa jokaisen kohdalla. Myös ammatillisen osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen tulisi panostaa yksilöllisten tarpeiden mukaisesti, esim. rajoitukset työttömyysetuudella opiskeluun tulisi poistaa silloin kun työtä ei ole tarjolla.

Ignatius Katri  
Vammaisfoorumi ry